

Sygn. akt I C 466/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lipca 2018r.

Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Jerzy Strzygocki

Protokolant: stażysta Klaudia Słowik-Przybyła

po rozpoznaniu w dniu 28 czerwca 2018r. w Bielsku-Białej

na rozprawie

sprawy z powództwa J. B.

przeciwko Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) - W. w M.

o ustalenie nieważności lub uchylenie uchwały

1/ ustala, że uchwała numer 1 Walnego Zgromadzenia Członków Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) - W. w M. z dnia 1 września 2017 r. w przedmiocie zmian w statucie Spółdzielni jest nieważna;

2/ zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 200 zł /słownie: dwieście złotych/ tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sędzia:

Sygn. akt I C 466/18

UZASADNIENIE

Pozwem z 14 marca 2018 r. skierowanym przeciwko pozwanej Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) - W. w M. J. B. domagał się ustalenia nieważności bądź uchylenia uchwały spółdzielni z dnia 1.09.2017 r. w zakresie zmian statutu spółdzielni. W uzasadnieniu żądania wskazał, w szczególności, że zaskarżone zmiany statutu mają służyć transformacji rolniczej spółdzielni produkcyjnej w spółdzielnię pracy i zmierzają do obejścia regulacji dotyczących rolniczych spółdzielni produkcyjnych. Zarzucał, że zaskarżony statut narusza prawa członkowskie nabyte przez emerytów i pomija przewidziany prawem proces likwidacji spółdzielni.

Strona pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa zarzucając w zasadzie jedynie, że powództwo o uchylenie uchwały zostało wniesione po upływie zawitego terminu.

Sąd ustalił, co następuje.

Powód jest członkiem pozwanej spółdzielni.

okoliczność bezsporna

W dniu 1 września 2017 r. Walne Zgromadzenie Członków Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) - W. w M. podjęło uchwałę nr 1 w sprawie zmian w statucie spółdzielni. Zmieniono m.in. § 1 statutu, nadając mu nowe brzmienie: „Spółdzielnia nosi nazwę Rolnik (...)”. Przed zmianą § 1 statutu miał brzmienie: „Spółdzielnia nosi nazwę Rolnicza

Spółdzielnia Produkcyjna (...) - W.". Zmieniono także § 2 statutu, dodając § 4 w brzmieniu: „ Spółdzielnia ma charakter spółdzielni pracy w rozumieniu artykułów od 181 do 203 ustawy prawo spółdzielcze”.

uchwała – k. 16-19, statut przed zmianami – k. 57 i nast.

Powyższy, bezsporny stan faktyczny, został ustalony na podstawie powołanych dokumentów, których prawdziwość i treść nie były w postępowaniu kwestionowane. Nie dokonywano ustaleń na podstawie przesłuchania stron, albowiem w zakresie przedstawionych faktów nie wnosiły nic do sprawy. Podstawy ustaleń nie mogły natomiast oceny przedstawiane przez strony.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo o ustalenie nieważności uchwały podlegało uwzględnieniu.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że materialnoprawną podstawą niniejszego powództwa o ustalenie jest art. 189 k.p.c., zgodnie z którym powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Oznacza to, że do uwzględnienia powództwa konieczne jest spełnienie łącznie dwóch podstawowych przesłanek, to jest istnienia interesu prawnego w żądaniu udzielenia ochrony prawnej przez wydanie wyroku ustalającego oraz istnienia bądź nieistnienia danego stosunku prawnego bądź prawa.

Warunkiem koniecznym dla uwzględnienia powództwa opartego na art. 189 k.p.c. jest wystąpienie sytuacji, w której sfera prawna powoda jest zagrożona lub została naruszona, a brak jest innych środków prawnych pozwalających na wyeliminowanie tego stanu, a jednocześnie sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości. Innymi słowy, powództwo o ustalenie musi stanowić jedyny środek ochrony zagrożonej lub naruszonej sfery prawnej powoda (tak Sąd Apelacyjny w Szczecinie z dnia 10 kwietnia 2014 r., I ACa 825/13, Lex nr 1466949).

W stanie faktycznym niniejszej sprawy nie można odmówić istnienia po stronie powoda interesu prawnego w wyżej wskazanym rozumieniu. Ustalenie, czy zaskarżone zmiany statutu spółdzielni były zgodne z prawem czy też nie ewidentnie wpływa na sferę praw i obowiązków członka spółdzielni.

Zgodnie z art. 58 § 1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. W rozpoznawanej sprawie należało zatem zbadać w pierwszej kolejności, czy zaskarżone zmiany statutu nie są sprzeczne z ustawą i czy nie zmierzają do obejścia prawa.

Przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze w art. 96 i następnych regulują instytucje łączenia się spółdzielni, w art. 108 i nast. ustawy – podział spółdzielni, a w art. 113 i następnych – likwidację spółdzielni. Ustawodawca natomiast nie przewidział regulacji normującej przekształcenie spółdzielni. Należało zatem odpowiedzieć na pytanie, czy w świetle obowiązujących przepisów możliwym jest dokonanie przez rolniczą spółdzielnię produkcyjną takich zmian statutu, które de facto oznaczają zmianę statusu spółdzielni na spółdzielnię pracy, co miało miejsce przypadku zaskarżonych przez powoda zmian statutu. Odpowiedź na powyższe pytanie musi być przecząca.

Po pierwsze – instytucje łączenia się, przekształcania, podziału czy likwidacji podmiotów prawa należą do najbardziej skomplikowanych procesów w obrocie prawnym, skoro wiążą się z szeregiem implikacji o charakterze majątkowym czy osobowym. Tego rodzaju procesy wpływają na sferę prawną wielu innych podmiotów – nie tylko członków spółdzielni czy spółek, ale także wierzycieli. Dlatego też ustawodawca w sposób wyczerpujący reguluje możliwe sposoby zmiany statusu prawnego podmiotów funkcjonujących w obrocie, z uwagi na swoistą sukcesję generalną w przypadku łączenia się czy przekształcenia jednego podmiotu w inny. Tak to ma miejsce np. w kodeksie spółek handlowych, gdzie

przewidziano możliwość przekształcenia jednego rodzaju spółki w inną (art. 551 i nast. k.s.h.). Prawo spółdzielcze takiej instytucji nie przewiduje, normując jedynie

w przepisie art. 203e i nast. możliwość przekształcenia spółdzielni pracy w spółkę handlową. A contrario - niemożliwym jest zatem zgodne z prawem przekształcenie się rolniczej spółdzielni produkcyjnej w spółkę handlową, a także w inną spółdzielnię – czy to mieszkaniową, czy spółdzielnię pracy.

W realiach niniejszej sprawy – poza sporem jest, że ustrój i istota rolniczej spółdzielni produkcyjnej i spółdzielni pracy różnią się w sposób diametralny. M.in. - inny jest cel założenia każdej z tych spółdzielni, inne są zasady członkostwa, inne są zasady świadczenia pracy na rzecz spółdzielni. Tym samym, skoro ustawodawca nie przewidział możliwości przekształcenia się jednego rodzaju spółdzielni w inną i nie określił zasad tego przekształcenia, to jak słusznie zarzucił powód, pozwana spółdzielnia chcąc zmienić formę prawną dotychczasowej działalności mogła jedynie zdecydować o likwidacji spółdzielni, a następnie ewentualnie utworzyć nowy podmiot. Zaskarżone zmiany statutu oznaczające jednoznacznie przekształcenie się pozwanej spółdzielni w spółdzielnię pracy, bez wyraźniej podstawy prawnej i obchodzące przepisy o likwidacji spółdzielni, należało zatem uznać za nieważne.

Powództwo o ustalenie nieważności uchwały podlegało zatem uwzględnieniu

w całości. Wskazać należy, że zaskarżone zmiany statutu zostały dokonane jedną uchwałą i stanowiły jedną spójną całość. Gros zmian polegało na wykreśleniu ze statutu regulacji odpowiadających przepisom o rolniczych spółdzielniach produkcyjnych, przy zastąpieniu ich odpowiednikami regulacji Prawa spółdzielczemu dotyczącymi spółdzielni pracy. Sąd nie był władny do odrębnej oceny zmiany każdego z paragrafów statutu, a zatem należało ustalić nieważność całej zaskarżonej uchwały.

O kosztach procesu sąd orzekł zgodnie z art. 98 k.p.c.

Sędzia: